भवतु मन्मनिस सद् धर्म एव भवतु न कदाचित्पापिनत्यर्थः । तित्कम् यत् मनो जाग्रतः पुरुषस्य दूर्मुदैति उद्गहित चनुरायपेच्चया मनो दूर्गामीत्यर्थः । यच्च दैवं दीव्यति प्रकाशते देवो विज्ञानात्मा तत्र भवं दैवमात्मग्राह्किमित्यर्थः मनित्यन्द्रप्रथ्ये ध्रुवमिति श्रुतेः । तत् उ यदः स्थाने तह्वदः उकार्ग्यार्थः । यच्च मनः सुप्तस्य पुंसः तथैव एति यथा गतं तथैव पुनरागहित स्वापकाले सुषु- प्रावस्थायां पुनरागहित । यच्च दूर्गमं दूरं गह्तीति दूर्गमम् खश्यत्ययः ग्रतीतानागतवर्तमानविप्रकृष्टव्यवहितपदार्थानां ग्राह्किमित्यर्थः । यच्च मनो ज्योतिषां प्रकाशकानां श्रोत्रादीन्द्रियाणामेकमेव ज्योतिः प्रकाशकं प्रवर्तकिमित्यर्थः प्रवर्तिनात्येव श्रोत्रादीन्द्रियाणा स्वविषये प्रवर्तते । ग्रात्मा मनसा संयुज्यते मन इनिद्रयेणीन्द्रयमर्थेनित न्यायोक्तेर्मनःसम्बन्धमत्तरा तेषामप्रवृत्तेः । तादशं ने मनः शान्तसंकल्पमस्तु ॥ १ ॥

येन कर्माण्यपत्ती मनीषिणी यद्ये कृण्वित्ती विद्येषु धीरीः । यद्पूर्व यत्तमतः प्रजानां तन्मे मनः शिवसंकल्पमस्तु ॥ ५॥

मनीषिणः मेधाविनः यज्ञे येन मनसा सता (२) कर्माणि कृण्वित कुर्वित कृ कर्णो स्वादिः मनःस्वास्थ्यं (३) विना कर्माप्रवृत्तेः । केषु सत्सु विद्येषु ज्ञानेषु सत्सु विद्येष ज्ञानेषु सत्सु विद्येष ज्ञानेष सत्सु विद्येष ज्ञानेष सत्सु विद्येष ज्ञानेष सत्सु विद्येष ज्ञानेष त्राप्त त्राप्ति विद्यानि तेषु वेत्तरौणादिकोऽध्यप्तत्यः प्रत्ययोदान्त्रवेन मध्योदान्तं पद्म् प्रत्ययः पर्श्व श्राखुदात्तश्चेति पाणिन्युक्तेः [पा॰ ३.१.१-३.] यज्ञसम्बन्धिनां कृविरादिपदार्थानां ज्ञानेषु सित्स्वत्यर्थः । कीदृशा मनीषिणः श्रप्त श्रप्त कर्मनाम [निष॰ २.१.] श्रपो विद्यते येषां ते श्रपस्विनः कर्मवत्तः श्रस्मायामेधास्रज्ञो विनिरिति [पा॰ ५.१.१६९.] विन्यत्ययः विन्यतोर्त्तृगितीष्ठाभावे प्रपि क्रान्द्सो विनो लुक् [पा॰ ५.३.६५.] सद् कर्मनिष्ठा इत्यर्थः । तथा धीराः धीर्मनः धीर्विद्यते येषां ते धीराः कर्मण्यण् [पा॰ ३.२.१.(४)] । यञ्च मनः श्रपूर्वम् न विद्यते पूर्वमिन्द्रयं यस्मात्तदपूर्वम् इन्द्रियेभ्यः पूर्व मनसः सृष्टेः यदा श्रपूर्वमन्यरमवाक्यमित्युक्तेरपूर्वमात्मन्त्रपमित्यर्थः । यञ्च यत्तं यष्टुं शक्तं यत्तम् पडतिरौ-णादिकः सन्प्रत्ययः ज्ञित्यादिर्नित्यमिति [पा॰ ६.१.१९०] श्राखुदात्तं पदम् । यञ्च